

C.S.T.J. Huijts

De ontwikkeling van de Middendelflandse boerderij

Een onderzoek in het kader van de Reconstructie van Midden-Delfland

Bureau van Uitvoering Midden-Delfland  
Maasland, mei 1984

bewaard gebleven. Het stamt waarschijnlijk uit de tweede helft van de 17e eeuw. Het bestond oorspronkelijk uit een middenbeuk van zo'n zes meter breed met een diepte van 10,15 m. De beuk werd in de voorgevel door een rijke tuitgevel gemarkeerd. Aan de achtermuur van het voorhuis bevindt zich nog een grote rijke schouwpartij. Deze omvat een schouw met een doorkijk-raampje naar de stal, een waterfornuis en een bakoven, met daarboven een droogkast. Boven de schouw zijn sporen van een rookkast. De zoldering bestaat uit moer- en kinderbinten. Al vroeg is in het voorhuis door middel van een houten omtimmering, het woongedeelte van het werkgedeelte afgezonderd. De trap naar de opkamer is eveneens in een omtimmering opgenomen samen met een bestede, de trap naar de kelder en die naar de zolder. De opkamer zelf heeft ook een zoldering van moer- en kinderbinten. De melkkelder-zoldering bestaat uit twee grote kruisgewelven. Door de breedte van ruim 5 meter hebben de gewelven een zeer flauwe boog; zij verkeren dan ook in niet zo'n goede staat. De kelder is een zeer laat voorbeeld van de toepassing van kruisgewelven.

Het zuidelijke deel van het voorhuis is waarschijnlijk in de 18e eeuw uitgebouwd. Het bevat een gedeeltelijk 19e eeuws interieur. Het exterieur van de boerderij was zeer rijk uitgevoerd; korfbogen boven de gevelopeningen en metselwerk-versieringen zijn thans alleen nog aan het opkamer-gedeelte zichtbaar. Bijzonder zijn de zeer diep liggende keldervensters. De gevel van de rest van het voorhuis is recentelijk gerenoveerd. Een uitsparing in de tuitgevel laat nog het pinakel ondersteund door een zandstenen kopje, in het zicht.

Het erf is aan de voorzijde, met een boomgaard, een okkernoot en een tuinhuisje (in de vorm van een karnmolentje) enigszins in stand gehouden.

#### Woudzicht 1

Woudzicht 1 is een vrijwel Z-vormige boerderij, georiënteerd op het oosten, met de opkamer aan de noordkant. Het complex ligt op een kleidek. De boerderij is in 1761 voor Gabiël Jacobsz. van der Kooy gebouwd.

De melkkelder ligt met de lange zijde tegen het voorhuis aan en had oorspronkelijk een maat van 5,66 bij 6,85 m. Echter al in een zeer vroeg stadium is de kelder verlengd tot 11,55 m. Het nieuwe deel heeft secundaire eiken balken als zoldering met daar tussen troggewelfjes met een flauwere boog dan in het oude gedeelte. Op de grens van oud en nieuw staat (thans midden in de kelder) een waterput. De kelder komt thans direct in het voormalige boenhok uit, waarin aan de binnenmuur een schouwpartij is aangebracht. Hierboven bevindt zich op zolder een vrijstaande rookkast. In de kelder zijn nog sporen aangetroffen van een oude doorgang naar het voorhuis. Dit voorhuis bestond oorspronkelijk uit een ongedeelde ruimte met de toegang aan de voorgevelzijde en een schouwpartij aan de scheidingsmuur met het (huidige) achterhuis, 8,95 m achter de voorgevel. Ook boven deze schouw bevindt zich een rookkast. Het achterhuis heeft aan de zuidzijde een uitgebouwde puntgevel. Evenals bij Oostgaag 36 is het doel van deze uitbouw onduidelijk. Vooralsnog ligt alleen lichttoetreding tot de zolder als functie voor de hand.

De aanwezigheid van twee schouwen, met rookkasten en van een oude kelderdoorgang naar het voorhuis doet vermoeden dat de schouw in het boenhok ook een toevoeging is. Dit zou dan tegelijk met de vergroting van de melkkelder plaatsgevonden hebben. Het gebouw bevat naast de originele 9-ruits schuiframen ter plaatse van het boenhok vroeg-19e eeuwse 6-ruiters. Dit zou erop kunnen wijzen dat de verbouwing in die tijd heeft plaatsgevonden. Het metselwerk van de kelderverlenging is bijzonder goed aangepast aan het bestaande. Het gebouw is veel ingrijpender verbouwd geweest, maar is bij een restauratie door de huidige eigenaar weer grotendeels in oude staat hersteld. Bij die restauratie zijn resten gevonden van een vroegere boerderij. Deze boerderijplaats is op de kaart van Kruikius ook inderdaad bebouwd.

De stal, met houten stalramen, is recentelijk geheel tot woning verbouwd.

Het erf is zeer rijk beplant met kastanjes, populieren en wilgen. Voor de boerderij zijn nog summiere resten van een boomgaard te vinden. Gezien het gebruik van de opstal (woningen voor drie gezinnen) is van een boerderijerf geen sprake.

#### Abtswoude 38

Abtswoude 38 is een L-vormige boerderij, georiënteerd op het oosten. De boerderij heeft een breed voorhuis, gedekt door een zadeldak met de nok evenwijdig aan de voorgevel. De afwijkende maat van het voorhuis, met name van de melkkelder was reden voor nadere documentatie.

De boerderij biedt weinig houvast voor een datering daar er veelvuldig aan verbouwd is. Het oudste deel lijkt uit het derde kwart van de 18e eeuw te komen. Hiervan resteert eigenlijk alleen nog een deel van de opkamer en de melkkelder. In deze kelder is duidelijk een oud, bijna vierkant gedeelte (5,50 x 5,05 m) met vrij ronde troggewelfjes te vinden, naast een jonger gedeelte, dat onder het voorhuis is uitgebouwd, met vlakkere troggewelfjes. De totale lengte van de kelder komt thans op ruim 9,50 m. In het oude gedeelte is een spoor van een waterput gevonden.

Het dwarshuis (en ook het nieuwe keldergedeelte) is aan de zuidzijde breder dan aan de noordzijde, hetgeen op een latere verbouwing duidt. In het achterhuis staat thans op 8,20 m van de voorgevel een schouw. Deze is aangebracht aan de scheidingsmuur tussen boenhok en woonkamer. De genoemde verbouwing heeft in 1836 plaatsgevonden. De stal is modern, met betonnen stalramen en een golfplaten dak.

Het erf is zeer royaal en karakteristiek van opzet. De beplanting is gevarieerd, zij het wat uitgedund. Vóór de boerderij ligt een boomgaard, omgeven door een wilgensingel.

#### Rijksstraatweg 12

Rijksstraatweg 12 is een boerderij-complex uit 1906, dat thans als manege en stoeterij in gebruik is. De boerderij draagt de naam "Rehoboth". Het gebouw is georiënteerd op het oosten en heeft een melkkelder onder het gehele voorhuis.